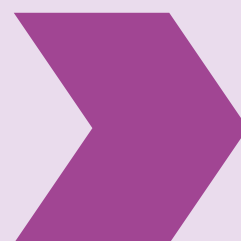

HVA GJØR DE SOM **IKKE FIKK LÆREPLASS?**

Per 1. desember 2013 hadde nærmere 1 av 3 søkere til læreplass ikke fått godkjent lærekontrakt. Totalt var 7 700 uten læreplass, og av disse hadde 5 750 lovfestet rett til videregående opplæring (ungdomsrett).

Hvilket tilbud fikk disse ungdommene fra fylkeskommunen?

Fylkeskommunene er pålagt å gi søkere med ungdomsrett et tilbud om opplæring. I dette notatet undersøker vi derfor hva slags aktivitet disse søkerne var i frem til sommeren 2014, altså resten av det skoleåret de søkte læreplass.

Antall søkere uten læreplass per 1. desember:

5752

Hva gjør disse?

897
(16 %) fikk andre
kontrakter

1019
(18 %) fikk senere
kontrakter

1269
(22 %) gikk i skole

1217
(21 %) var i aktivitet
registrert av OT

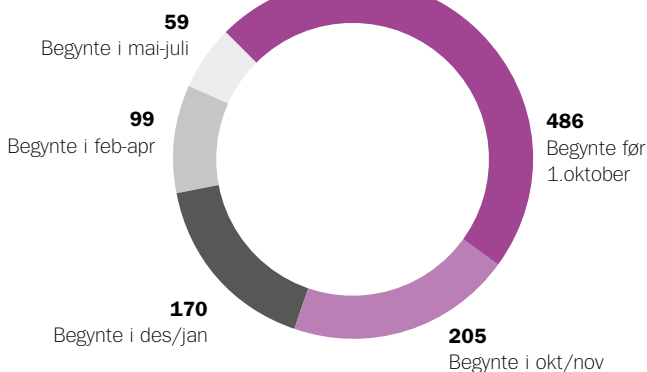
1350
(23 %) ukjent aktivitet

Andre kontrakter

540
Opplærings-
kontrakter

357
Fagopplæring
i skole

Senere kontrakter

1 av 3 søkere fikk ikke læreplass

Per 1. desember 2013 hadde 5 750 søkere med ungdomsrett ikke fått godkjent lærekontrakt. Det utgjorde 31 prosent av de omtrent 18 500 ungdomsrettsøkerne. 900 av disse hadde imidlertid fått godkjent opplæringskontrakt eller takket ja til fagopplæring i skole.

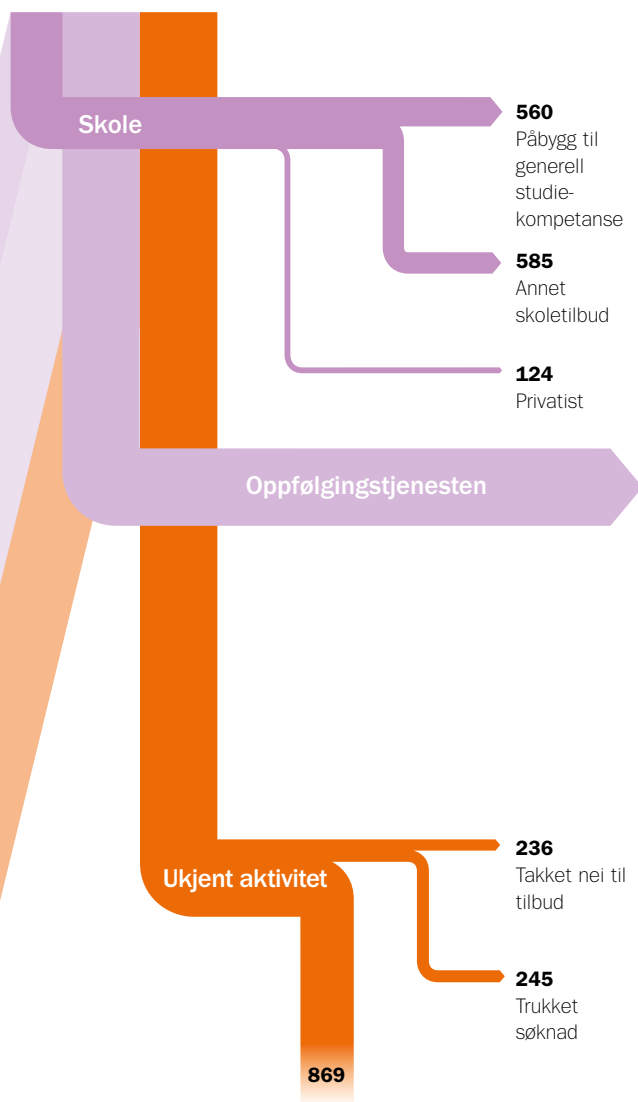
Opplæringskontrakt er en kontrakt som tegnes mellom en lærekandidat og en bedrift eller et opplæringskontor. Lærekandidatens mål er et kompetansebevis, som er mindre omfattende enn et fag- eller svennebrev.

Fagopplæring i skole er et tilbud til søkere som ikke har fått læreplass. Disse elevene får opplæring i faget ved skolen i stedet for i bedrift. Målet er allikevel fag- eller svennebrev.

Mange begynte i lære før kontrakten var godkjent

De 5 750 uten læreplass er altså redusert til 4 850 når vi tar hensyn til dem som fikk opplæringskontrakt eller fagopplæring i skole.

Av disse 4 850 hadde over 1 000 startet i lære innen sommeren 2014. Flestparten av disse startet læretiden allerede høsten 2013. Dette er mulig fordi det ofte tar en stund fra læretiden begynner til lærekontrakten faktisk godkjennes av fylkeskommunen. Det betyr at det var under 4 000 av søkerne som ikke hadde startet i noen form for fagopplæring i løpet av skoleåret.

Mange søkere til læreplass gikk i skole

Snaut 1 300 av søkerne til læreplass var i videregående skole eller tok fag som privatist skoleåret 2013-2014, enten fordi de ikke fikk læreplass, fordi de ikke ville ta fagopplæring i skole, eller fordi de ombestemte seg. Denne gruppen utgjør 22 prosent av de 5 750 søkerne som sto uten læreplass. Halvparten av disse elevene gikk på påbygging til generell studiekompetanse. De øvrige elevene og privatistene gikk stort sett på samme utdanningsprogram som de søkte læreplass i.

I aktivitet registrert av oppfølgingstjenesten

Mange av de resterende 2 600 søkerne ble fulgt opp av fylkeskommunenes oppfølgingstjeneste (OT). Oppfølgingstjenesten jobber for å få ungdommen tilbake i utdanning, i arbeid eller i andre kompetansefremmende aktiviteter. Av søkerne som ikke hadde fått kontrakt eller hadde begynt i skole, rapporterte OT at 1 200 var i ulike aktiviteter innen juni 2014. Halvparten av disse har oppgitt til OT at de er i arbeid.

1 av 4 søkere uten læreplass er i ukjent aktivitet

Et halvt år etter at formidlingen av læreplasser ble avsluttet, gjensto 1 350 personer som vi ikke vet hva gjorde. Disse utgjorde 23 prosent av dem som ikke hadde fått læreplass og 7 prosent av den totale søkermassen med ungdomsrett. Vi har lite informasjon om denne gruppen. De kan være i arbeid uten at oppfølgingstjenesten har registrert dette. Men vi vet at ved formidlingens slutt, hadde 250 av disse trukket søknaden sin. I tillegg hadde 250 takket nei til et tilbud. Av de 1 350 var det 450 som søkte skole eller læreplass innen neste søknadsfrist, 1. mars 2014.

Regionale forskjeller

Flest fikk læreplass i Rogaland

Rogaland er både fylket hvor flest søkte læreplass og hvor størst andel fikk lærekontrakt. Her var det 18 prosent av søkerne med ungdomsrett som ikke hadde fått godkjent lærekontrakt innen 1. desember. I Østfold sto derimot 49 prosent av ungdommene uten godkjent lærekontrakt på samme tidspunkt.

Ulikt omfang av andre fagopplæringstilbud

Det var stor forskjell mellom fylkene i bruken av alternativer til lærekontrakt. I Rogaland var det så godt som ingen som fikk opplæringskontrakt eller fagopplæring i skole, mens i flere fylker, særlig Østfold, Hedmark og Aust-Agder, fikk en stor andel av søkerne denne typen tilbud.

Få kontrakter startet etter 1. desember

Selv om selve kontrakten ble godkjent etter 1. desember, var det en svært liten andel av søkerne som faktisk startet i lære mellom 1. desember og 1. august (se figur 1). Med unntak av Finnmark på 5 prosent, lå andelen søkere som begynte i en form for fagopplæring i dette tidsrommet mellom 1 og 3 prosent. Dette viser at formidlingen av læreplasser i all hovedsak ble avsluttet innen 1. desember i samtlige fylker.

Store forskjeller i andel utenfor videregående opplæring

Oppfølgingstjenesten fulgte opp mange av søkerne som verken hadde fått fagopplæringstilbud eller begynt i skole. Det var store

forskjeller mellom fylkene både i andelen som ikke hadde begynt i videregående opplæring, og hvor mange av disse som var i andre typer aktiviteter registrert av OT. I Østfold var 13 prosent søkerne som ikke hadde begynt i videregående opplæring, i aktivitet via OT. Mens det var 6 prosent i ukjent aktivitet. Det vil si at 2 av 3 av søkerne utenfor videregående opplæring i Østfold, befant seg i arbeid eller i andre kompetansefremmende aktiviteter. I Hordaland var kun 10 prosent av søkerne utenfor videregående opplæring, men her rapporterte OT at kun 1 av 10 av disse var i en form for aktivitet via OT.

Rogaland hadde lavest andel i ukjent aktivitet med 4 prosent, mens Nordland lå høyest med 14 prosent av søkerne til læreplass som vi ikke vet hva gjorde skoleåret 2013-2014.

Stort forbedringspotensial

I dette notatet har vi sett at en stor andel av de som ikke fikk læreplass er i ulike aktiviteter i regi av fylkeskommunen. 55 prosent av søkerne uten godkjent lærekontrakt var i videregående opplæring i løpet av skoleåret 2013-2014, slik de

har krav på. Totalt deltok 86 prosent av søkerne til læreplass i en form for videregående opplæring samme skoleår. I tillegg var minst 7 prosent av søkerne i arbeid eller i arbeidsrettede tiltak.

Det er imidlertid betenkelig at tilbudet varierer så mye fra fylke til fylke. En søker fra for eksempel Vestfold, der 21 prosent av søkerne er utenfor videregående opplæring, har ikke de samme mulighetene som en søker fra Rogaland, der 9 prosent er utenfor videregående opplæring. En studie av lærlingformidlingen i tre fylker (NIFU: 2014), viser at forskjellene mellom fylkene ikke utelukkende kan forklares av ulikheter i næringsstruktur. For eksempel har Østfold en overrepresentasjon av næringer som tradisjonelt rekrutterer mange lærlinger, men dette resulterer ikke i en høy andel søkere som får læreplass. Potensialet for forbedring er stort i de fleste fylker.

Høst, H., I. Seland, J. Sjaastad og A. Skålholt (2014): Kan organisering av lærlingformidling forklare store ulikheter i resultat? En studie av lærlingformidling i 3 fylker.

Figur 2: Søkere uten godkjent lærekontrakt innen 1. desember. Prosent av alle søkere med ungdomsrett.

